

DENİZ

GEZGİN

ROMAN

AHRAZ

6. BASKI

♥ can
çağdaş

DENİZ GEZGİN
AHRAZ

Can Çağdaş

Ahraz, Deniz Gezgin

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Sel Yayıncılık, 2012

Can Yayınları'nda 1. Basım: 2019

6. basım: Nisan 2021, İstanbul

Bu kitabın 6. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editör: Cem Alpan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-4115-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750741159

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

DENİZ GEZGİN AHRAZ

ROMAN

♥can

DENİZ GEZGİN, 1981'de İstanbul'da doğdu. Ege Üniversitesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bölümü'nü bitirdi. Mitos derlemeleri 2007 yılında *Bitki Mitosları* ve *Hayvan Mitosları*, 2009 yılında *Su Mitosları* adlarıyla yayımlandı. On yıla yakın *Metro Gastro* dergisine "Dünya Dönüyor" dosyası hazırlayarak mevsim ritüelleri ve yemeğin kültür tarihi konulu makaleler kaleme aldı. 2019'da *Doğa Defteri* adlı çalışmayı hazırladı. İlk romanı *Ahraz'ın* (2012) ardından 2017'de ikinci romanı *Yer-KuşAğı* yayımlandı.

İsmail'e, Dalyanköylü Nezir'e ve tüm "Ahraz"lara...

Şeytan yükümüzü sırtlanan günah keçisi değilse nedir?

...Rab, ateşe uzandı ve kor halindeki alevlerden şeytani yarattı. Onun ateş kızılı saçları, alınının ortasından çıkmış boğum boğum bir boynuzu, kıvrak ve dalgalı bir kuyruğu vardı; nefesi küf kokardı ki onun burun deliklerinden biri kapalıydı. Bu haliyle tüm meleklerden farklıydı ve ayrıcalığının farkındaydı. Kendinden üstün bir tek Rabb'i bilirdi; O ki yaratıcıya sonsuz bir aşkla bağlıydı, varlığını Rabb'in hizmetine adamıştı. Ve gün geldi Rab, suyla karılmış topraktan insanı yarattı. Bu ilk insanın adı Âdem'di; O Yaradan'ın suretinden gelendi. Ve Rab, melekleri bu yeni gelenin önünde secdeye çağırdı. Şeytan haricinde tüm melekler Rabb'in emrine boyun eğdiler; Âdem'in önünde secdeye vardılar. Oysa şeytan buna itiraz etti, ilk kez Rabb'in buyruğuna karşı geldi:

"Çamurdan olma bir varlığa secde etmeyi önce senin kudretine sonra kendi haysiyetime küfür sayarım," dedi.

O vakit Rab onu cennetinden kovdu.

"Çık dışarı ve bir daha dönme," diye gürledi.

Bu sözleri gururuna yediremedi şeytan:

"Seni özgür irademle sonsuz bir bağlılıkla sevdim, seni her şeyden öte ve tek belledim. Şu çamurdan

Adam için beni incitmektesin. İzin ver de beni önünde secdeye zorladığın bu mahlukatın kaypak ruhunu sana ispatlayayım. O hiçbir zaman seni benim gibi sevmeyecek ve and olsun ki ilk fırsatta sana ihanet edecek."

İşte böylece Rab şeytana kıyamet gününe değin müddet tanıdı ve onu huzurundan kovdu. O günden sonra şeytan iyi meleklerden ayrıldı ve kötülük onun ismiyle anıldı...

Ağır bir karanlık göğü örtmeye hazırlanıyordu. İskeleden kopup gelen tuzlu bir esinti sokakları ıslıklarla dolaşiyor, etrafı saran yosun kokusuyla deniz, kasabanın içlerine dek sokuluyordu. Denize batmış bir kasaba oluyordu bu vakitler; tuz içinde bir yaşam. Usul usul gezen serinlik, sokakları ve evleri iyotla kutsuyordu adeta. Evler, dükkânlar, kapıların önündeki tabureler, kepenkler ve saksılar bulutların gölgesinde gitgide soluklaşırken, toprak anbean kızarıyor, asırlık zeytin ağaçlarının gövdelelerinde açılmış kocaman gözler ve kurşuni yeşil yapraklar parlıyordu. Taş mezarlığını andıran tepeleri örten mor çiçekli kekikler, o bilindik baharlı kokularını bir yana bırakıp çiseleyen yağmurun burukluğuyla, çok evvelden içlerinde sakladıkları ekşi üzüm kokusunu, çorak yamaçlardaki teras kalıntılarının üzerine salıyordu. Güz zamanı düşen bu ince yağmurlar kasabanın şimdisini kısa süreliğine uykuda tutarken, geçmişin nasırları çatlıyor ve tanıklar ıslak bir duayı hep bir ağızdan fısıldıyorlardı; eski kilise kalıntıları, susuz çeşmeler, bronz kapı tokmakları ve üst üste sıvaların altında nefessiz kalan freskleriyle taş evler, kalın gövdesi sarmaş dolaş incir ağaçları, kökleriyle asfaltı kırarak boy atan kasaba meydanındaki dev çitlembik, yerin metrelerce altındaki mezarlar, her şeyden önce orada olan deniz ve onun içinde kaynayan sıcak sular.

Kasabanın geçmiş sakinleri, şimdi karşı kıyıda, etrafsız bir toprak üzerinde, pencereleri hep bu yana açılmış

cumbalı taş evlerde yaşıyorlardı. Yaşları geçkin olan ve halen eli ayağı tutanlar gençliklerinde denizin diğer yarısında vira derken güne, şimdi aynı denizin başka ülke sularında çıkıyorlardı balığa. Ve yazık ki rüzgâr hep arkalarından esiyor, özlemini çektikleri anakaranın kokusunu onlardan esirgiyordu. Rüzgârın üzerlerinden geçerken alıp kasabaya sürüklediklerinde, bağların ve tatlı şarabın, toprak küplerde dinlenen zeytinyağlarının, yastık altlarındaki lavanta keselerinin ve yeni sıvanmış çivitin denizle karılmış çeşnişi duyuluyordu. Kasabanın şimdiki sakinleri alıştıklarından olsa gerek bu hazin kokuyu duymazlardı, fakat yaz aylarında kıyıları dolduran tatilciler belki de burunlarına çalınan bu tentürden ötürü adanın üzerinden batan güneşi ansızın içlerini kaplayan bir hüznle seyrederdiler.

Uzun zaman önce denizsiz topraklardan gelenler, gidenlerin boşalttığı evlere, onların terk ettiği bahçelere yerleştirilmişlerdi; kurak bir çölden sökülüp getirilmiş, suyunu kökünde taşıyan bir bitki gibi denizin üstüne dikilmişlerdi. Kavruk kumlardan yoksunken ve alıştıkları kuru rüzgârların aksine burada üzerlerine hiç durmadan deniz esiyorken, köklerindeki suyu harcayıp bitirememiş, özleriyle yetinmişlerdi. Onca zaman geçtikten, bu topraklarda nice nesiller doğduktan sonra bile buraların havasında hep üşümüşlerdi. Cumbalı taş evlerin kapı büyüklüğündeki pencerelerini tuğlalarla örüp küçültmüş, evlerin alt katlarına hayvanlarını yatırmış, fakat yine de içlerindeki ürpertiye dindirememişlerdi. Önceleri rüzgârın neminin bir uğursuzluktan geldiğini düşünmüş, evlerin kilerlerinde buldukları dev boyutlu toprak küpleri içlerinde cinler saklanıyor diye kırmış, yerlere saçılan parıltılı yeşil suyu iblisin kanı sanmışlardı. Ayaklarını denize, ondan çıkanları da dillerine değdirmemiş yine de kemiklerini zangırdatan tuzlu rüzgâra söz geçirememişlerdi.

Su buralarda kolay kolay durulmaz, rüzgârın soluğunu ensesinde duymaya alışkın deniz kıvrılarak kıyıya akar

dı. Denizden çıkarak kıyı boyunca sularını damlatan, sokak içlerinden ıslıklarla geçip tepeleri arşınlayan ve ihtiyar yel değirmenlerinin etrafında derinden gelen bir uğultuyla tavaf eden gezgin bir ruh, buradaki suların gelgitiydi.

Bu kasabada rüzgâr kuzey demekti, kuzey ise açık deniz. Uzak diyarlardan sökü� kopardıklarını derin sularına yutan ve safrasını kasabanın koylarına kusan deniz, rüzgârın kâbuslarla bezeli uykusuydu. Ondandır ki hep hırçındı uyanışları, değip geçtiği yerlerde ter zerrecikleri, havada asılı kalan iğneli bir koku...

Günün kaderi rüzgârın bileğinde asılıydı, ne kadar şingirdiyorsa o kadar yavaşlardı an. Biri hızlandıkça diğeri durma noktasına gelen kuma gömülü bir tahterevalli gibi, aksi iki uç ve ağır gelen daima rüzgâr, ayakları kuma sürtense zaman olurdu.

Mevsim dönümlerinde güçlü fırtınalar tüm yarımada'yı vurur, kıyı boyunca çelik halatlarla tutturulmaya çalışılan palmiyeler buğday başakları misali sallanır, tekneler daracık limanda birbirlerine sokularak batıp çıkarlardı suya. Bu fırtınalar günlerce dinmek bilmez, gece boyu tuzlu su yutmuş tepelerin öğürtüsü gün ışığını beklemekten uykudakileri dürterdi. Fırtına gelmeden çok önce kokusu duyulur, iplerdeki çamaşırlar toplanır, saksıdaki sardunyalı ahşap panjurların kuytusuna saklanır, küçük sandallar babalara çifte halatlarla düğümlenirdi. Bugünlerde zorunda olmadıkça kimse kapı önüne çıkmaz, böyle havalara denk gelen misafirler içten içe uğursuz kabul edilirdi. İşte O da böyle bir gecede açmıştı gözlerini dünyaya; uğursuz bir misafir misali.

* * *

Dört gün önce başlayan rüzgâr, o gece şiddetini hepten artırmıştı. Açık denizden gelen kuvvetli uğultu dar

sokakların arasında savruluyordu. Dışarıda öyle büyük bir gürültü vardı ki limandaki teknelerin direklerinde çalan ziller duyulmaz olmuştu. Evlerin sımsıkı kapanmış kapı ve panjurları Kuzeyli bir istilacı tarafından zorlanıyordu. Yosun kaplı çatı kiremitleri üzerinde, rüzgârın atları yine ve yeniden dörtünale koşuyorlardı. Bütün fırtınalı gecelerde olduğu gibi elektrikler kesilmiş, karanlık, rüzgârın uğultusunu daha da duyulur kılmıştı; keyfi kaçanlar erkenden yataklarına girmişlerdi. Henüz uyku gözlerine çökmezden evvel beklenmedik bir şey oldu ve aniden her şey durdu; kesif bir sessizlik sindi geceye. Pencere ve kapı aralıklarından sokulan bir koku evlere ve yataklarında kaskatı kesilmiş insanların duyularına sızıyordu. Deniz kabuklularının çürük iç kokusu, kadın kuytusundan yükselen kükürde ve paslı demirin iç bulandıran tatlılığına karışıyordu. Onlar bu kokuyu da diğer tüm kokular gibi duymadıklarını sanarak ağır bir uykuya onun tesirinde dalmışlardı.

Bir kadın, rüyasında bacak arasından çıkan tüylü, kara ve çok bacaklı bir hayvanın, çıplak teninde yürüdüğü ve iğneli bacaklarıyla geçtiği yerleri ezip çürüttüğünü görüyordu.

Hayli genç bir adamın rüyasında alev kızılı topraktan irinler fişkınyordu; cerahatli akıntı toprağı balçığa dönüştürüyor ve bu balçık genç adamı içine çekip boğuyordu.

Evlere sinen koku solundukça gece uzuyor, karanlık gitgide koyuluyor, rüyalar çürüyordu.

Tüyleti tütsülenmiş kuyruksuz kediler, güz yoncalarını ezen kara pabuçlu ayaklar, giderlerde biriken iç içe kabarcıklar, bir ağaç dibinde kırılmış yumurtalar, üstüne basılmış salyangozlar, sımsıkı yumulan gözler, tıkanan kulaklar, telveli fisiltılar, küf kokulu ağızlar, kahkahalar ve yüzlerle bulutlandı uykuları, çünkü fark etmeksizin duydukları bu koku, günahın kokusuydu; kirleri kabartan lanetli bir buhur.

Vakit epeyce ilerlemişti ki, ansızın geceyi delen bir çığlık kasabayı derin uykudan ve puslu rüyalarından çekip çıkardı. Bir insandan mı yoksa hayvandan mı koptuğu belirsiz feryatlar sessizliğin içinde bin parçaya bölünürken, ağır yorganlarının altında pusuş insanlardan hiçbiri, dışarıda olanları görmek için perdesini aralamadı. Havada salınan kokuyu hâlâ duymuyorlardı ama geceyi yırtan bu sesin sahibini iyi tanıyorlardı; onların gözünde ne bir hayvan ne de bir insandı, olsa olsa lanetli bir ruh, ecinni bir yaratıktı.

Çığlıkların sahibi çok uzakta değil, kasabanın orta yerinde, baykuşların yuva yaptığı metruk bir taş evin yıkık dökük bir odasında, yeryüzünde konuşulmayan bir dilde küfür kusuyordu. Sıvası dökülmüş iki duvarın kestiği köşeye sırtını dayamış, çıplak, tüylü bacaklarını açarak çömelmişti. Kasıklarından aşağıya ilerleyen yumruyu söküp atmak için içgüdüsel bir dürtüyle ıkınıyor ve çıkardığı inilti yaralı bir hayvaninkini andırıyordu. Gökyüzünde yankılanan sesler gece gezenleri dahi ürpertecek bir isyan yüklüydü. Sancı ıslak bacaklarının arasından yumuşak bir parçanın kayışıyla sona erdiğinde, içinden sarkan bağın ardından o da yere bıraktı nihayet kendini. Hemen önünde kıpırdanan küçük ve buruşuk yavruya şaşkınlıkla bakıyor neredeyse ondan ürküyordu. Onun nemli derisini, küçük ellerini, incecik parmaklarının ucuna konmuş çiy tanesini andıran tırnaklarını, kımıl kımıl dudakları ve pembe minik dilini hayretle seyrediyordu.

Dışarıda usul bir yağmur başlamıştı. Odanın karanlığı yanıp sönen beyaz şimşek ışıklarıyla aydınlanıyordu. Işık tam tepelerinde çakıyordu ancak peşinden gelen tek bir ses dahi yoktu. Göksel ışıkların parlattığı, cılası yıllar önce kusmuş rabitaların üzerindeki bebeğin çıplak derisi, kırmızı mor halkalarla bezenmiş, ıslak ve yapışkandı. Küçük, buruşuk, sessiz ve kımıltısızdı; hayata tutunacağı

düşünülemezdi. Birbirlerine eğri büğrü ve gri bir kordonla bağlıydılar. Neden sonra pencere önündeki tahraya uzandı, aralarındaki bağı tereddütsüz kesip kopardı; elleri bir yaprak gibi titrerken boşta kalan ucu düğümledi ve sonra yüreği gümbürdeyerek bebeğin buz kesmiş etini avuçlarına aldı. Onunla ne yapacağını bilmiyordu, bir an ikisi beraber boşlukta asılı kaldılar sanki; tıpkı onun gibi o da yumdu gözlerini ve belki kulağına çalınan bir fısıltıyla, avucunda tuttuğu bu yabancıyı ateşler içinde yanan koynuna bastırdı. Ilık ve tatlı süt kokusu bir görünmez bağ gibi birleştirdi ikisini. Şimdi kollarının arasında sımsıkı tuttuğu ölü bir cenindi ve ömründe ilk kez varlığını hissettiği memelerinden emzirdiği hayat sıvısıyla bir meleğe dönüşüyordu.

Şafak sökmeye başladığında yorgunluk bedenini tümüyle hissizleştirmiş, bağırında ağır ağır soluk alan bebekle beraber o da sessizce kıvrılmıştı. Yere serili sünger bir yatağın üzerinde, is kokulu delik deşik bir battaniyenin altında gözlerini nihayet uykuya yummuştu. Belki de ömründe ilk kez rüya görüyordu; parıldayan yaldızlı bir kâğıt örtüyordu her şeyi. Ne deniz vardı ne toprak ne de buz kesmiş taş zeminler; yaldız kâğıt üzerinde bir başına yürüyordu. İlk adımda ayaklarına bulaşan simler o yürüdükçe tüm vücudunu kaplamıştı; parıl parıl parlıyordu. Rüyanın çekiciliği onu daha da derine çağırıyor, etini hissizleştiriyordu. Böylece yarılmış kalın taş duvarın oyuğundan sinsice çıkan ve sürünerek koynuna giren yılanı duymadı bile. Battaniyenin altında onu çağırın kokuya yavaşça uzanan boz engerek, boşta kalan memeye dayanarak kana kana içti can sütünü ta ki derisi şişip davul gibi gerilene dek. Ardında ölümcül bir iz bıraktıktan sonra geldiği yere döndü sessizce ve dar yarığın içinde kabuğunu soyunarak gözden yitti.

Öğlene doğru geri gelen rüzgârla birlikte, bulutlar tamamen dağılmış, pür bir mavilik göğü kaplamıştı. İçeriyi ısıtan parlak güneş ışığı yerdeki sonu ağır ağır buharlaştırıyordu. Gözlerini açtığında oda neredeyse rüyasındakiyle eş bir aydınlıktaydı; bakışları karşı duvardaki çerçevesi yamulmuş, kırık bir camın ardındaki eski bir fotoğrafa takılıp kaldı. Siyah beyaz renklerinin yıllar içerisinde sararıp solmasına ve kenarlarındaki küf beneklerine rağmen gözleri fotoğraftaki genç kadının yanaklarındaki pembe ışıltıyı hüznle seçebiliyordu yine de. Bir vakitler ahşap cilaları parlayan, taş duvarları olanca heybetiyle koca bir aileyi kucaklayan, odaları sıcak kahkahalarla yankılanan bu yaşlı evde çekilmiş bir fotoğraftı bu ve şimdi tıpkı asıldığı duvar gibi terk edilmişliğin acısını eskiyerek çekiyordu. Peki ya kendisi, o da eskiyor muydu, bir hatırası ya da içinde yaşattığı var mıydı çekip giden? Varlığını bir türlü bu dünyaya sığdıramamıştı ki içine eğilip baksın. Ondan hep tiksintiyle uzaklaştılar ve o hiçbirini durdurup sormadı:

“Neden yüzüme bakmıyorsunuz? Benden niçin korkuyor ve bana neden İfrit Adile deyip duruyorsunuz?”

* * *

Adile, bu kasabada bir balıkçı teknesinde dünyaya gelmişti. Tek bildiği annesinin onu doğurduktan sonra sırra kadem bastığıydı. Ondan geriye bir damla süt tadı dahi yoktu ağızda. Tek yakını günün her saati başında dumanlar tüten babasıydı. Yatıp kalktıkları yer yedi metre, bayrak kırmızı boyları pul pul dökülmüş, kış kısmında beyaz harflerle Gerence yazılı virane bir balıkçı teknesiydi; Adile'nin dünyaya gözünü açtığı deniz üstü bir yuvaydı.

Bu her daim yosun kokan yerde, bir deniz kabuklusu gibi büyüyordu Adile. İhtiyaçlarının neredeyse tama-

mını denizde gideriyor; denizde yıkanıyor, denize dışkılıyor ve yine aynı denizde karnını doyuruyordu. Gece ayazı, gündüz keskin gün ışığı, denizin tuzu ve iyot kokulu Gerence rüzgârı Adile'nin yumuşakçasını çevreleyen kabukları gitgide sertleştiriyordu. Öyle ki daha onlu yaşlarına geldiğinde kasabada bir teknede yaşayan baba kız değil, iki deniz hayvanı konuşuluyordu herkesçe. Adile büyüyor, babası kocuyordu ve her geçen gün biraz daha birbirlerine benziyorlardı. Terk edilmiş bir kabuğun içine yuvalamış iki yengeç gibi ahtapotları kollayarak ve o içine sığıdıkları kabuktan fazla büyümemeye çabalayarak yaşıyorlardı. Ne var ki Adile büyüyor, kabuk daralıyordu; günden güne gelişen uzuvları kabuktan dışarıya sarkıyor, suya karışan teri gece kuytularda devriye gezen ahtapotların iştahını kabartıyordu.

Dışarı çıksa bir dert, içeri sokulsa başka bir dert; büyümek göze batmaktı sadece.

Geceleri kalın naylon muşambanın altındaki keskin sirke kokusu, Adile'nin genzini dağlardı, babasının gri gözbebeklerini kırmızıya çekimleyen yegâne güçtü oysa bu koku. Kim bilir ne zamandan beri etine yapışan vantuzları duymasın diye ekşi üzümü çaresiz yutuyordu ciğerlerine, diline bulaşan kekremsi bir balçık, babasının girdabına katıyordu onu da; sonrasında eriyordu söz, yutkundukça parçalanıyordu kelimeler.

Denizde gece her şeyi örtendir, belki sinsî bir suç ortağı ya da sağlam bir sırdaş; ne olup bittiğini kimse bilmez kör saatlerde. Suların canavarları gece çıkar gezintiye, avların büyüğü gece düşer tuzaga. Gece ağırdır; masuma uyku, sarhoşa cesaret verir, diptekileri çağırır; biçimleri, şeyleri, yaşı ve kuruyu, erkeni ve ışığı tersyüz eder. Bilmeyenler bilmezler, sabahın kokusu gecenin ardının buhurudur, kimseler uyanmadan uçar gider.

"Her Őeye büyük bir merak besliyordu. Gökyüzünü, açık denizi, karşı adayı, rüzgârın uyuduğu yeri ve daha çok Şeyi... bilmek değil hissetmek istliyordu. Varlıktan çok yokluktu merak ettiği, hiçlik; tıpkı kendi gibi."

Ahraz suyla baŐlayıp suyla biten bir roman. Romanın baŐkarakterleri İsrafil, yüzüne kapıların kapandığı, küçük bir kıyı kasabasında toplumun günah keçisi yaptığı çaresiz Adile'nin tek oğludur. Suyun içine doğan bu ahraz ocuk, talihsiz annesi gibi p toplayarak ayakta kalır. Gelgelelim hayata sırtını dönmek yerine taŐları, martıları, kayaların tüylü derisi yosunları, denizin dili balıkları arkadaŐ bilir; gökyüzünü yoldaŐ, ağacı rehber yapar. Yıllar sonra bir gün, kasabadaki tek dostu Marangoz Yusuf'la birlikte, kıyıya vuran iki yabancıya yardım eli uzatmasıyla ortalık karıŐacak, tüm kasaba halkını karŐısına alacak, suyun zıddı ateşe kapı aralayacaktır.

Deniz Gezgn derinlerden çekip çıkardığı kadim anlatılar, pagan inanıŐlar ve tarihe göndermelerle ryor romanını. Böylece doğa ile kültürün uyumlu bütünleŐtiĐi zamansız, evrensel bir hikye ortaya çıkartıyor.

İsylence • mit • deniz • su • ateş • gnahkeisi • doğa • masal • varınma • pagan

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [B](#) | [t](#) | [canyayinlari](#)

roman

ISSN 116-176-07-4115-1

9 789750 741159